

PUBLIEKSSAMENVATTING

ANNUAL IMPLEMENTATION REPORT ESF 2014-2020

VERSLAGJAAR 2021

Dit Annual Implementation Report (AIR) rapporteert over de voortgang van het Operationeel Programma (OP) van het Europees Sociaal Fonds (ESF) 2014-2020 voor het uitvoeringsjaar 2021. ESF 2014-2020 is gestart met het publiceren van de subsidieregeling ESF 2014-2020 op 31 maart 2014. Nederland heeft gekozen voor een geconcentreerde inzet van de beschikbare middelen op de volgende twee thematische doelstellingen:

- *09: Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie*
- *08: Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit*

Nederland heeft de inzet binnen de 2^e thematische doelstelling (08) verdeeld over 2 specifieke investeringsprioriteiten:

1. *8vi: Actief en gezond ouder worden*
2. *8i: Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven*

De programmering van het ESF 2014-2020 in Nederland is gebeurd in lijn met de landen-specifieke aanbevelingen voortkomend uit het Europees semester.

ESF wordt bij het eerste thema (09) ingezet om de jeugdwerkloosheid terug te dringen en om te investeren in de re-integratie van mensen met een arbeidsbeperking, werkloze 50-plussers en mensen zonder werk of uitkering, waaronder (laagopgeleide) vrouwen, en statushouders. Daarnaast gaat een deel van de middelen naar (ex-)leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en het praktijkonderwijs (Pro, naar het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) voor de doelgroep van (ex-)gedetineerden en naar het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV). Deelnemers krijgen extra ondersteuning bij het behalen van een startkwalificatie en bij het vinden van een baan.

Bij het tweede thema wordt ingezet op meer mensen langer en productief aan het werk houden en op leeftijdsbewust personeelsbeleid. ESF wordt ingezet op het inwinnen van deskundig advies op het gebied van duurzame inzetbaarheid door arbeidsorganisaties. Binnen dit thema zijn twee sub-regelingen opengesteld. De regeling DI-bedrijven en instellingen (DI) richt zich op arbeidsorganisaties, onder andere binnen het midden- en kleinbedrijf. De regeling DI Regio's en Sectoren (DIS) richt zich op aanvragers die regio's en sectoren vertegenwoordigen, zoals werkgevers- en werknemersorganisaties, Onderwijs & Ontwikkelingsfondsen (O&O-fondsen) en gemeenten.

Daarnaast wordt ESF ingezet om gericht de specifieke problemen van de grootste 4 steden van het land op het gebied van werkloosheid vanuit een geïntegreerde aanpak te benaderen. Het gaat hierbij met name om de 'mismatch' tussen vraag en aanbod van arbeid. De regeling Geïntegreerde Territoriale Investerings (GTI) is een nieuw onderdeel van ESF 2014-2020 en alleen beschikbaar voor Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht (G4-gemeenten).

Binnen het OP heeft Nederland drie investeringsprioriteiten met specifieke doelstellingen bepaald. Deze zogeheten prioritaire assen zijn:

- *Prioritaire as 1 "Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie: Actieve inclusie"*
- *Prioritaire as 2 "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Actief en gezond ouder worden"*
- *Prioritaire as 3 "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven"*

Er is een vierde prioritaire as betreffende de uitgaven voor de uitvoering van het OP:

- Prioritaire as 4 "Technische bijstand"

Sinds 2021 zijn er, in reactie op de COVID-19 crisis, twee prioritaire assen toegevoegd aan het Operationeel Programma. In reactie op de COVID-19 pandemie heeft de Europese Unie een omvangrijk herstellepakket aangenomen dat de lidstaten van de EU sociaaleconomisch moet helpen herstellen van de COVID-19 crisis. Eén van de instrumenten onder dit herstellepakket betreft REACT-EU. Onder REACT-EU is aanvullend budget beschikbaar gesteld aan het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Voor 2021 is een bedrag van ruim € 220 mln. toegevoegd aan het lopende nationale ESF programma 2014-2020.

- Prioritaire as 5 "REACT-EU: Bevordering van het crisisherstel in de context van de COVID-19-pandemie en de voorbereiding van een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie.
- Prioritaire as 6 "Technische Bijstand: dit betreft uitgaven voor de uitvoering van het OP."

Het totaal beschikbare budget voor Nederland is € 730 mln. Dit is als volgt verdeeld over de verschillende prioritaire assen:

	Budgetallocatie 2014-2021	Procentueel
Prioritaire as 1	€ 363	50%
Prioritaire as 2	€ 102	14%
Prioritaire as 3	€ 25	3%
Prioritaire as 4	€ 20	3%
Prioritaire as 5	€ 211	29%
Prioritaire as 6	€ 9	1%
	€ 730	100%

Tabel 1: Verdeling budget ESF 2014-2020 in mln. Euro

Koppeling Europees semester

De programmering van het ESF 2014-2020 in Nederland is gebeurd in lijn met de landen-specifieke aanbevelingen voortkomend uit het Europees semester. In de periode tot en met 2014 heeft Nederland aanbevelingen ontvangen ten aanzien van het ondersteunen en aan het werk helpen van mensen met een kwetsbare positie en een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Daarnaast heeft Nederland de aanbeveling gekregen om, in relatie tot de hervormingen van het pensioenstelsel en de verhoging van de Algemene Ouderdoms Wet (AOW)gerechtigde leeftijd, maatregelen te nemen die mensen in staat stellen om duurzaam en gezond aan het werk te kunnen blijven tot hun AOW c.q. pensioen. Volgend op deze aanbevelingen van de Europese Raad, is besloten om het ESF-programma vooral in te richten op de investeringsprioriteiten 9i (active inclusion), voor wat betreft de prioritaire as actieve inclusie, en 8vi (active ageing), voor wat betreft de prioritaire as duurzame inzetbaarheid. Deze assen dragen direct bij aan de eerder genoemde landen-specifieke aanbevelingen van de Europese Commissie (EC) en zoals vastgesteld door de Europese Raad (ER).

In 2019 heeft Nederland de volgende landenspecifieke aanbeveling ontvangen:

"De prikkels voor zelfstandigen zonder personeel verminderen en adequate sociale bescherming voor zelfstandigen bevorderen, en schijnzelfstandigheid aanpakken. Levenslang leren versterken en vaardigheden verbeteren, met name voor mensen aan de rand van de arbeidsmarkt en inactieven."

Vooraf in relatie tot het tweede deel van de aanbeveling is het Nederlandse ESF-programma onveranderd relevant: De prioritaire as actieve inclusie voorziet in de ondersteuning van mensen "aan de rand van de arbeidsmarkt" of zoals dat wordt genoemd: Met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De prioritaire as duurzame inzetbaarheid is mede gericht op een duurzaam inzetbaarheidsbeleid van de werkende bevolking ten aanzien van het versterken van competenties en een leven lang ontwikkelen.

Het eerste deel van de aanbeveling is gericht op het (wetgevend) stelsel met betrekking tot de (sociale) bescherming van zelfstandigen en leent zich daarom minder voor de inzet van ESF-middelen, welke deelnemer-gericht is.

De landen-specifieke aanbeveling van 2020 is vooral gericht op het bestrijden van de Covid-19 pandemie.

Bijzonderheden ten opzichte van ESF 2007-2013

In eerdere Annual Implementation Reports zijn de bijzonderheden ten opzichte van de programmaperiode ESF 2007 – 2013 in de publiekssamenvatting opgenomen. Deze zijn niet gewijzigd en worden daarom dit jaar niet opgenomen in deze publiekssamenvatting.

Prioritaire as 1: “Actieve Inclusie: Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie”

Voor deze doelstelling is in de programmaperiode € 363,1 mln. beschikbaar. Projecten worden uitgevoerd door de arbeidsmarkregio's (AMR).

Deze investeringsprioriteit heeft twee specifieke doelstellingen:

- Doelstelling 1: Bevorderen van arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (09)
- Doelstelling 2: Sociale innovatie en transnationale samenwerking (08)

Doelstelling 1

Iedere AMR voert per tranche twee projecten uit: 1) Een project gericht op de gemeentelijke doelgroepen en 2) een project gericht op de doelgroep (ex-) leerlingen vso-pro.

Daarnaast gaan er middelen naar het ministerie van J&V voor de doelgroep van (ex-)gedetineerden en naar het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV).

In 2021 is er aan 1 project uit doelstelling 1 voor € 9,0 mln. subsidie verleend. Dit ging om het jaarlijkse project van J&V.

Verder zijn in 2021 14 gemeentelijke projecten (AMR-projecten) vastgesteld voor een bedrag van bijna € 26 mln. Er zijn daarnaast nog 23 projecten, die zich op de leerlingen van het vso-pro richten, vastgesteld voor een totale subsidie van ruim € 19 mln. Voor de AMR-projecten is er tot en met 2021 voor bijna € 100 mln. aan subsidie vastgesteld. Voor de vso-pro projecten is dit € 79 mln.

Voor J&V zijn er in 2021 twee projecten vastgesteld voor een bedrag van bijna € 13 mln. Tot en met 2021 is in totaal ruim € 31,1 mln. subsidie vastgesteld voor de projecten van J&V.

Er zijn geen SITS-projecten vastgesteld in 2021.

Het project van UWV is volledig afgewikkeld, waarmee het volledige budget van € 30.7 mln. is vastgesteld.

Resultaten

Tot en met 2021 hebben binnen de projecten van de AMR's en de vso-pro scholen ruim 156.000 deelnemers¹ een traject afgerond en binnen 4 weken na afronding betaald werk gevonden. Tot en met 2021 zijn er ruim 180.000 deelnemers, die binnen 12 maanden na afloop van het individuele traject betaald werk hebben gevonden.

Vanwege de time-lag van 12 maanden kunnen op het moment van schrijven nog niet alle resultaten worden gemeten betreffende het percentage deelnemers van de doelgroep Actieve Inclusie, dat na 12 maanden na afronding van hun individuele traject betaald werk heeft of een verbetering in de arbeidsmarktpositie. De resultaten in de laatste verslagjaren van deze programmaperiode zullen derhalve de komende jaren nog hoger uitvallen.

Voor het project van UWV hebben 8.218 deelnemers binnen 4 weken na afronding traject een baan kunnen vinden en 8.433 deelnemers binnen 2 maanden na afloop traject.

Binnen het project van J&V is er sprake van ruim 8.325 deelnemers, die binnen 4 weken na beëindiging van de detentie werk vonden dan wel een opleiding zijn gaan volgen.

Tot en met 2021 hebben binnen de projecten van de AMR's en de vso-pro scholen ruim 156.000 deelnemers² een traject afgerond en binnen 4 weken na afronding betaald werk gevonden. Tot en met 2021 zijn er ruim 180.000 deelnemers, die binnen 12 maanden na afloop van het individuele traject betaald werk hebben gevonden.

---

¹ Op basis van unieke deelnemers

² Op basis van unieke deelnemers

Tot en met 2021 zijn er in ruim 555.000³ deelnames gerealiseerd in het kader van Actieve Inclusie. In bijna 43% van het totaal betrof het een jongere (deelnemer jonger dan 25 jaar). Bijna 8% van de bereikte deelnemers behoorde tot de categorie ouderen (deelnemer ouder dan 54 jaar). Binnen de projecten zijn bijna 2.200 deelnemers begeleid, die dakloos waren. Daarnaast ging het in bijna 34% van de trajecten om deelnemers met een migranten- dan wel een buitenlandse achtergrond.

Doelstelling 2

Voor doelstelling 2, Sociale innovatie en transnationale samenwerking (SITS), is in de programmaperiode in totaal ruim € 5,3 mln. beschikbaar voor gemeentelijke projecten. Het tijdvak voor SITS stond sinds juni 2015 open en is op 31 december 2019 gesloten. In 2020 is er, verdeeld over 2 projecten, voor bijna € 0,4 mln. aan subsidie verleend. Subsidie voor deze projecten was reeds in 2019 aangevraagd.

Er zijn geen SITS-projecten vastgesteld in 2021.

Prioritaire as 2: "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Actief en gezond ouder worden"

De specifieke doelstelling binnen prioritaire as 2 is het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden. Deze projecten zijn gericht op het inwinnen van deskundig advies op het gebied van duurzame inzetbaarheid door arbeidsorganisaties. Voor deze doelstelling is in de programmaperiode € 101,6 mln. beschikbaar.

Binnen deze as zijn twee sub-regelingen opengesteld. De regeling DI-bedrijven en instellingen (DI) richt zich op arbeidsorganisaties, onder andere binnen het midden- en kleinbedrijf. De regeling DI Regio's en Sectoren (DIS) richt zich op aanvragers die regio's en sectoren vertegenwoordigen, zoals werkgevers- en werknemersorganisaties, O&-fondsen en gemeenten.

DI

In 2021 is er geen tijdvak meer geweest voor DI bedrijven en instellingen.

Cumulatief tot en met 2021 bedraagt het totaal verleende bedrag, ruim € 112,5 mln. aan subsidie. In 2021 zijn er 439 DI-projecten vastgesteld. Deze vaststellingen vertegenwoordigen een bedrag van ruim € 3,7 mln. aan subsidie. Cumulatief is tot en met eind 2021 een bedrag van ruim € 54,8 mln. aan subsidie vastgesteld.

DIS

In 2021 is er eveneens geen tijdvak meer geweest voor DI regio's en sectoren.

In totaal is er voor DIS tot en met 2020 bijna 40 mln. aan subsidie verleend.

Er zijn in 2021 50 projecten DIS vastgesteld. Tot en met 2021 is een bedrag van in totaal bijna € 8,7 mln. subsidie vastgesteld.

Resultaten DI en DIS

Inmiddels hebben bijna 7.300 projecten een einddeclaratie ingediend. Dit komt neer op 66% van de projecten, waarvoor een verlening is afgegeven. Dit percentage loopt verder op na afronding van de projecten uit de latere tijdvakken.

Aangezien voor prioritaire as 2, thema DI, de subsidieverstrekking alleen gericht is op arbeidsorganisaties en niet op deelnemers, zijn gegevens op deelnemersniveau niet van toepassing. Van belang om te melden is dat 7.616 projecten worden uitgevoerd door micro-, kleine en middelgrote ondernemingen. Dit betreft bijna 71% van het totaal aantal verleende projecten.

Prioritaire as 3: "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven"

De regeling Geïntegreerde Territoriale Investerings (GTI) is een nieuw onderdeel van ESF 2014-2020 en alleen beschikbaar voor de 4 grote steden (G4). Dit thema is erop gericht de specifieke problemen van deze steden op het gebied van werkloosheid vanuit een geïntegreerde aanpak te benaderen. Het gaat hierbij met name om de 'mismatch' tussen vraag en aanbod van arbeid. Daarom is voor deze steden gekozen voor geïntegreerde territoriale

---

³ Berekend volgens de Europese definitie; een deelnemer die meerdere trajecten per project volgt, dan wel in meerdere opvolgende projecten voorkomt, wordt meerdere keren in het resultaat meegeteld.

investeringen (GTI's) in samenwerking met het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO; Kansen voor West II). Het zorgt voor een gezamenlijke aanpak van de arbeidsmarktproblematiek. Vanuit EFRO wordt de 'mismatch' op de arbeidsmarkt aangepakt vanuit de vraagzijde van werkgevers en ESF wordt ingezet op de toeleiding naar arbeid van werkzoekenden in de G4, uitgaande van die vraag en behoeften van werkgevers.

Het programma beoogt te stimuleren dat kennisinstellingen, bedrijven en overheid elkaar beter vinden. De geïntegreerde aanpak zorgt voor meer wederzijds begrip en mogelijk voor een beter gemeentelijk beleid op deze thema's.

De regeling heeft twee aanvraagtijdvakken gekend. Het ESF-budget voor de totale programmaperiode van € 25,1 mln. is hiermee volledig verleend.

In 2021 zijn geen projecten GTI vastgesteld. In totaal is er in het 1e tijdvak voor bijna € 9,3 mln. subsidie vastgesteld. In 2021 zijn alle vier lopende projecten voor GTI uit het tijdvak 2018 beëindigd.

Resultaten

Binnen GTI hebben bijna 9.500 deelnemers na afronding van hun individuele traject binnen 4 weken betaald werk gevonden of een verbetering in de arbeidsmarktpositie bereikt. Het aantal deelnemers dat na 12 maanden betaald werk of een verbetering in de arbeidsmarktpositie bereikte was ruim 9.700.

Tot en met 2021 zijn er in totaal bijna 36.000 deelnames gerealiseerd binnen de projecten van GTI. In bijna 13% van het totaal betrof het een jongere. Bijna 10% van de bereikte deelnemers behoort tot de categorie oudere deelnemer (ouder dan 54 jaar).

Prioritaire as 4 en 6: "Technische bijstand"

De Technische bijstand wordt gebruikt voor de bekostiging van de activiteiten van de Management Autoriteit (MA), i.c. de directie Dienstverlening, Samenwerkingsverbanden en Uitvoering (DSU). Voor Technische bijstand is in de programmaperiode 2014-2020 in totaal € 20,4 mln. beschikbaar. Op prioritaire as 6 in de programmaperiode 2014-2020 is in totaal € 8,8 mln. beschikbaar.

De Technische bijstand wordt verantwoord via een vastgesteld bedrag. De gedeclareerde technische bijstand (uitgaven) tot en met de betaalaanvragen van 2021 bedraagt € 16.346.232.

Prioritaire as 5: "Bevordering van het crisisherstel in de context van de COVID-19-pandemie en de voorbereiding van een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie"

In reactie op de COVID-19 pandemie heeft de Europese Commissie een omvangrijk herstellepakket ter beschikking gesteld aan de lidstaten, waaronder het instrument instrument Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe, verder REACT-EU genoemd.

Met REACT-EU is aanvullend budget beschikbaar gesteld aan de belangrijkste fondsen onder het cohesiebeleid; het Europees Sociaal Fonds en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Voor het jaar 2021 is een bedrag van ruim € 220 mln. toegevoegd aan het lopende nationale ESF-programma 2014-2020 van de lidstaat Nederland.

Bij de inzet van de aanvullende ESF-middelen REACT-EU is, ten behoeve van een snelle en succesvolle uitvoerbaarheid, zoveel mogelijk aangesloten op de bestaande inrichting en uitvoeringsstructuren van het lopende ESF-programma 2014-2020. Het accent voor REACT-EU ligt op ondersteuning van kwetsbare werkzoekenden en werkenden die door de Covid-19 pandemie extra belemmerd worden in hun participatie op de arbeidsmarkt.

De aanpassing voorziet in extra middelen voor (1) de ondersteuning van kwetsbare werkenden en werkzoekenden, (2) arbeidsmarktgerichte begeleiding van leerlingen in het VSO en het Pro, (3) de begeleiding naar werk of een opleiding voor gedetineerden, Tbs-gestelden en jongeren verblijvend in een justitiële jeugdinstelling en (4) bij- en omscholing van werk naar werk voor kwetsbare werkenden en werkenden die willen overstappen naar werk in een krapteberoep al dan niet in een andere sector.

In 2021 zijn meerdere tijdvakken geopend die vallen onder het REACT-EU budget. Binnen het tijdvak voor de gemeentelijke projecten is aan 35 projecten in totaal € 133,6 mln. subsidie verleend. Voor vso-pro is in 2021 in twee verschillende tijdvakken € 41.5 mln. subsidie verleend aan 70 projecten. Aan de projecten gericht op de sectoren is nog eens voor € 5.4 mln. subsidie verleend. Dit bedrag zal nog wijzigen door de ophoging van het cofinancieringspercentage.

Er zijn nog geen REACT-EU projecten vastgesteld.

Resultaten

Tot en met 2021 hebben binnen de REACT-EU projecten van de AMR's en de vso-pro scholen bijna 5.000 deelnemers een traject afgerond en binnen 4 weken na afronding betaald werk gevonden. Tot en met 2021 zijn er ruim 300 deelnemers, die binnen 12 maanden na afloop van het individuele traject betaald werk hebben gevonden.

Tot en met 2021 zijn er ruim 6.400 werkende deelnemers, die binnen 4 weken na afloop van het individuele traject betaald werk heeft behouden, een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt of werk in een andere sector heeft gevonden. Ruim 300 werkende deelnemers hebben na 12 maanden werk behouden, een verbetering in de arbeidsmarktpositie bereikt of werk in een andere sector heeft gevonden

Vanwege de time-lag van 12 maanden kunnen op het moment van schrijven van dit rapport nog niet alle resultaten worden gemeten. Het gaat hierbij om de resultaten na 12 maanden na beëindiging van een individueel traject. De resultaten in de laatste verslagjaren van deze programmaperiode zullen derhalve de komende jaren hoger uitvallen.

In totaal zijn er tot en met 2021 ruim 164.000 deelnames gerealiseerd binnen deze projecten. In bijna 41% van het totaal betrof het een jongere. Ruim 10% van de bereikte deelnemers behoort tot de categorie oudere deelnemer (ouder dan 54 jaar).

Binnen de projecten zijn 14 deelnemers begeleid, die dakloos waren. Daarnaast ging het in ruim 39% van de trajecten om deelnemers met een migranten- dan wel een buitenlandse achtergrond.

Horizontale thema's

De bevordering van de gelijkheid van vrouwen en mannen en de bevordering van gelijke kansen en non-discriminatie (GKND) is een horizontale doelstelling voor het ESF-programma. De management autoriteit besteedt in zijn contacten met de AMR's gedurende de gehele programmaperiode aandacht aan dit thema.

Binnen de projecten wordt aandacht besteed aan het creëren van gelijke kansen voor iedereen, dus ongeacht geslacht, culturele achtergrond, godsdienst/ levensovertuiging, politieke gezindheid, handicap of chronische ziekte, leeftijd, seksuele gerichtheid, burgerlijke staat of nationaliteit. Dit thema is onverminderd belangrijk, met name op het gebied van toeleiding naar de arbeidsmarkt.

In 2020 waren al stappen gemaakt door middel van het werken met de Gelijke Kansenspiegel. Deze bestaat uit een CBS-data-analyse (kwantitatief) van de doorstroom in het re-integratieproces en daarnaast uit groepsgesprekken met gemeenten (kwalitatief), met de uitkomsten van de CBS-analyse als opstap. De Gelijke Kansenspiegel moet arbeidsmarktregio's (AMR) ondersteunen bij (het opzetten van) beleid en uitvoering op het gebied van gelijke kansen en non-discriminatie.

Data-analyse

Het CBS onderzoek heeft een diepe analyse van (onbewuste) selectiemechanismen binnen het re-integratieproces uitgevoerd. In het bijzonder was er binnen de analyse aandacht voor het re-integratieproces en de beslismomenten. Het re-integratieproces is een aaneenschakeling van beslismomenten waar bijstandsgerechtigden mogelijkheden kunnen krijgen op het vergroten van kansen op arbeidsparticipatie. Hierbij zijn invloeden van vooroordelen en stereotypering ook meegenomen. De resultaten van de analyse van het CBS zijn gepubliceerd in een openbaar, nieuw voor GKND ontwikkeld, dashboard op de website van het CBS.

Groepsgesprekken

Op basis van de uitkomsten van de data-analyse zijn vervolgens tijdens de groepsgesprekken de behoeften en oplossingen van de centrale spelers in het werkveld geïnventariseerd. Tegelijk waren deze gesprekken een podium om verschillende professionals uit verschillende regio's met elkaar in contact te brengen en kennis uit te wisselen.

Slotbijeenkomst Gelijke kansen

Op 15 november 2021 werd de programmaperiode Gelijke kansen en non-discriminatie (GKND) afgesloten met een - hybride - slotbijeenkomst, waarin werd teruggeblikt op het horizontale thema GKND in 2014-2020 en vooruitgeblikt met het oog op ESF+. Doel van deze bijeenkomst was het breder informeren over en enthousiasmeren voor inclusieve re-integratie om het (arbeids)potentieel te benutten door meer mensen kansen te bieden. Verder werd er kort teruggekeken maar vooral vooruit, met klantmanagers, werkgevers en professionals, naar wat werkt en wat niet werkt bij gelijke kansen en voorkomen van discriminatie op de arbeidsmarkt.

Een impressie van deze bijeenkomst is gepubliceerd in een digital magazine: SZW Inclusieve re-integratie | Gelijke kansen en Non-discriminatie (magazine-on-the-spot.nl)

De websitepublicatie UVB vind je hier: [Inclusieve re-integratie: Gelijke Kansen en Non-Discriminatie \(ESF 2014-2020: magazine en livestream | Nieuwsbericht | Uitvoering van Beleid \(uitvoeringvanbeleidszw.nl\)\)](#)

EVALUATIES

Het kader: Evaluatieplan ESF 2014-2020

Het evaluatieplan heeft als doel inzicht te krijgen in de effecten van het ESF, het evalueren van de doelstellingen van het OP 2014-2020, het verbeteren van de kwaliteit van de evaluaties en het voldoen aan de Europese richtlijnen.

Evaluatie ESF Actieve Inclusie

Het in november 2021 gepubliceerde syntheserapport Actieve Inclusie vat de bevindingen en conclusies van zeven rapporten samen; namelijk een tussen- en eindrapport over de implementatie en uitvoering van het eerste tijdvak en vijf verdiepende onderzoeken. De hoofdonderzoeksvragen van de implementatierapporten zijn: Hoe is de organisatie en uitvoering van het eerste tijdvak verlopen, en wat zijn lessen voor het vervolg?

De conclusies uit de implementatie rapporten zijn:

Aanvragers zijn positief over de inhoud en voorwaarden van het programma met name

- ❖ Brede afbakening van doelgroepen en typen activiteiten
- ❖ Vereenvoudigingen t.o.v. het voorgaande ESF-programma (flat rate, simplified cost options en VCV methodiek)

Informatievoorziening vanuit UVB aan aanvragers was adequaat

- ❖ Positief: website, accounthouders en regiobijeenkomsten
- ❖ Negatief: Onduidelijkheden omtrent eisen voor administratie en late communicatie over BSN-rapportages

Centrumgemeenten coördineerden aanvraag

- ❖ Dat is goed verlopen, maar heeft niet geleid tot meer samenwerking binnen ESF (wel daarbuiten)

Aanvragers hebben een positieve ervaring met de einddeclaratie.

De algemene conclusie luidt: DSU is succesvol in zowel een rechtmatige uitvoering als een volledige benutting van het subsidiebudget.

De hoofdonderzoeksvragen in de vijf verdiepende onderzoeken zijn: Wat hebben aanvragers binnen hun projecten uitgevoerd? Wat is doeltreffend, doelmatig en van toegevoegde waarde?

Over het geheel genomen kan op basis van de programmaspecifieke resultaatindicatoren en de toetsing van de interventielogica worden geconcludeerd, dat ESF Actieve Inclusie een redelijke mate van doeltreffendheid kent. De doeltreffendheid kan verhoogd worden door een meer specifieke inzet op personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, waaronder ouderen.

Vanuit de literatuur is onderbouwing te vinden voor de effectiviteit van de instrumenten, die binnen ESF Actieve Inclusie veel worden ingezet. Te weten klantmanagement en beroepsgerichte scholing. Deze uitkomsten van het verdiepende onderzoek ondersteunen het beeld, dat de beschikbare middelen voor ESF Actieve Inclusie doelmatig zijn ingezet.

ESF Actieve Inclusie kan op verschillende manieren leiden tot toegevoegde waarde.

- ❖ Het meest voorkomend zijn kwaliteitseffecten, waarbij de inzet van meer personeel op re-integratie meer ruimte biedt voor intensieve begeleiding en maatwerk. Zo kunnen vso-pro leerlingen intensiever begeleid worden tijdens hun stage en kunnen gedetineerden meer scholingen en trainingen volgen gericht op werk.

- ❖ Daarnaast is er bij de gemeentelijke en UWV-projecten ook sprake van volume-effecten. Deze treden op wanneer de middelen vanuit ESF Actieve Inclusie het mogelijk maken om meer klanten te bedienen met de bestaande instrumenten. Zo kunnen er meer bijstandsgerechtigden actief begeleid worden naar werk, omdat er meer capaciteit voor is. Dit geldt niet voor de vso-pro scholen en Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) omdat zij per definitie hun hele doelgroep bereiken met hun reguliere activiteiten.

- ❖ ESF kan er ook aan bijdragen, dat nieuwe activiteiten worden gefinancierd, die eerder niet werden uitgevoerd (innovatie-effecten). Hoewel er soms innovatieve activiteiten gefinancierd worden vanuit ESF, vormt dit niet de hoofdmoot. Dit hangt mede samen met de eerdergenoemde

sterke sturing vanuit de MA op projectactiviteiten, die qua subsidiabele kosten eenvoudig te verantwoorden zijn.

❖ Tot slot kan ESF bijdragen aan meer en intensievere samenwerking tussen de betrokken partijen in de AMR. Zowel gemeenten, als vso en pro-scholen geven aan, dat ESF hieraan bijdraagt door het voeren van extra overleg over de besteding van de ESF-middelen. Dit bevordert zowel de samenwerking tussen scholen onderling, als tussen de scholen enerzijds en de gemeenten anderzijds. De samenwerking tussen scholen en gemeenten komt weliswaar niet zozeer binnen ESF tot stand in de vorm van gezamenlijke projecten, maar wel in beleidsinhoudelijke samenwerking buiten ESF om.

Evaluatie ESF Duurzame Inzetbaarheid Regio's en Sectoren

De ESF-regeling Duurzame Inzetbaarheid Regio's en Sectoren is gericht op het bevorderen van het gemotiveerd, gezond en productief houden van werkenden tot aan de pensioengerechtigde leeftijd. Binnen de regeling DI R&S zijn drie thema's gedefinieerd: 1. Gezond, veilig en vitaal werken, 2. Goed werk- en opdrachtgeverschap, betrokkenheid van werkenden en employability, 3. Arbeidsmobiliteit van werkenden, regionaal en intersectoraal. In het kader van de regeling zijn twee soorten aanvragers gedefinieerd: (1) O&O-fondsen en (2) een samenwerkingsverband waaraan bepaalde eisen zijn gesteld.

De hoofdvragen van de evaluatie zijn:

1. Op welke wijze hebben binnen de ESF-regeling DI Regio's en Sectoren de aanvragers in hun project invulling gegeven aan het ESF-thema Duurzame Inzetbaarheid?
2. In welke mate is de uitvoering van de regeling en de invulling van de projecten doelmatig en doeltreffend?
3. In welke mate is het beoogde effect van de in het Operationeel Programma ESF 2014-2020 gestelde doelen, en van de in de projectaanvragen gestelde doelen, voor het thema Duurzame Inzetbaarheid bereikt?

De projectaanvragen bleven met name achter vanuit de dienstensectoren, regionale verbanden en bij het thema arbeidsmobiliteit. In de projecten zijn de sectoren bouw en industrie sterk vertegenwoordigd.

Effecten

De regeling Duurzame Inzetbaarheid Regio's en Sectoren is behoorlijk effectief en van toegevoegde waarde. Uit de evaluatie blijkt dat de beoogde resultaten zowel in de ogen van de projectleiders als ondervraagde deelnemende bedrijven in behoorlijke mate zijn gerealiseerd.

Daarnaast heeft de ESF-subsidie een duidelijke toegevoegde waarde als aanjager van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzame inzetbaarheid binnen sectoren en regio's. Veel projecten en deelnemende bedrijven geven aan dat zonder ondersteuning vanuit het ESF het project en de pilot niet tot uitvoer zou zijn gekomen, of in afgeslankte en/of gewijzigde vorm zou zijn doorgegaan. De meerderheid van projectleiders geeft ook aan dat de regeling goed aansluit bij hun behoeften en waarderen de 'vraaggestuurde' benadering van de regeling.

Alle projecten hebben in meer of mindere mate een stap gezet in de beleidsketen van probleemanalyse door meer kennis en inzicht (eerste orde effect: 80%); vergroting van bewustwording (tweede orde effect: 52-58%); bepaling van vervolgacties/beleid (derde orde effect: 71%); tot effecten ten aanzien van duurzame inzetbaarheid bij de medewerkers (vierde orde effect: 23%).

Ondanks deze overwegend positieve resultaten geven projectleiders aan dat borging en verdere verspreiding van projectresultaten de grootste uitdaging is en dat hier in het projectdesign te weinig rekening mee is gehouden (binnen de regeling, maar ook sectoren en deelnemende bedrijven).

Vraagstukken die van invloed zijn op de prestaties van het programma en de genomen maatregelen

COVID-19

Ook in 2021 ondervonden aanvragers problemen bij de uitvoering van hun ESF-project als gevolg van de COVID-19 crisis. Projecten liepen vertraging op of konden alleen in aangepaste vorm doorgang vinden. Al in 2020 is hiertoe voor een aantal programmaonderdelen de lopende ESF-

projecten tweemaal een verlenging van zes maanden verleend. Toch bleek dat voor niet alle projecten voldoende om volgens planning te realiseren.

Aanvragers zijn op projectniveau ondersteund door het bieden van maatwerk door DSU/UVB en door mee te denken over inhoudelijke oplossingen voor het goed afronden van projecten. Daarnaast werden aanvragers in de gelegenheid gesteld om de einddeclaratie van hun project later in te dienen. Door de COVID-19-maatregelen vonden ook in 2021 de controles van einddeclaraties op afstand (digitaal) plaats. Inmiddels wordt gekeken welke controles wel ter plaatse kunnen worden uitgevoerd of welke hybride vorm mogelijk is.

Verder zijn aanvragers via de website en sociale media op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen omtrent de dienstverlening en bereikbaarheid.

Prioritaire as 1 Actieve Inclusie:

De impact van de COVID-19-crisis op de projecten binnen Actieve Inclusie is wisselend. Gebleken is, dat sommige begunstigden de verlenging van hun project hard nodig hebben terwijl anderen aanvragers er geen gebruik van hebben gemaakt. Bij de vso-pro scholen lopen de leerlingen vanwege de verschillende COVID-19-maatregelen studievertraging op, omdat bedrijven minder stageplekken ter beschikking stellen. Voor de J&V doelgroep maakt de COVID-19-crisis het bemiddelen naar werk lastiger dan voorheen.

Prioritaire as 2 Duurzaam Inzetbaarheid:

Door de uitbraak van het COVID-19-virus en de daarmee samenhangende maatregelen was het voor een deel van de projecten van DI lastig om binnen de daarvoor geldende termijn tot een goed einde te komen.

Bij de eerste regelwijziging met mogelijkheid tot verlenging van de ESF-projecten zijn de projecten van ruim 1.000 arbeidsorganisaties verlengd. Bij de tweede verlenging betrof het 875 arbeidsorganisaties.

In 2021 zijn nog niet alle verwachte einddeclaraties ingediend. Hiertoe wordt door UVB een rappelactie uitgevoerd. In 2022 kan de eindbalans worden opgemaakt wat betreft het aantal projecten dat tot een succesvolle afronding is gekomen.

Bij Duurzaam Inzetbaarheid Sectoren zijn bij de 1e verlengingsmogelijkheid 78 projecten verlengd, bij de 2e verlenging betrof dit 11 projecten. Over de daadwerkelijke impact van COVID-19 op de realisatie is nog geen uitspraak te doen. In het eerste kwartaal van 2022 worden (het merendeel) van de einddeclaraties ingediend en wordt de (mogelijke) impact zichtbaar.

Prioritaire as 3 GTI:

Net zoals bij de projecten van Actieve Inclusie en Duurzaam Inzetbaarheid is de impact van de COVID-19-crisis op de GTI projecten wisselend. Enkele gemeenten hebben aangegeven de verlengingen hard nodig te hebben, terwijl andere gemeenten er geen gebruik van hebben gemaakt. In 2021 zijn alle lopende projecten afgerond. Inmiddels is 1 einddeclaratie ontvangen. De overige 3 einddeclaraties worden in 2022 verwacht.

Prioritaire as 5 REACT-EU:

In reactie op de Covid-19 pandemie heeft de Europese Unie een omvangrijk herstelpakket aangenomen dat de lidstaten van de EU sociaaleconomisch moet helpen herstellen van de COVID-19 crisis. Eén van de instrumenten onder dit herstelpakket betreft REACT-EU. Onder REACT-EU is aanvullend budget beschikbaar gesteld aan het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Voor 2021 is een bedrag van ruim € 220 miljoen toegevoegd aan het lopende nationale ESF programma 2014-2020. Dit betreft ongeveer 80% van het totaalbudget van REACT-EU.

In overeenstemming met de door de Europese Commissie vastgestelde crisisdoelstelling pakt Nederland met de aanvullende ESF-middelen uit het REACT-EU de werkgelegenheids- en sociale effecten van de COVID-19-crisis aan door te focussen op de ondersteuning van kwetsbare werkenden en werkzoekenden. Veel van de mensen die behoren tot deze groep zijn hard geraakt door de crisis. De aanvullende ESF-middelen worden gericht op het aan het werk helpen en houden van deze doelgroep. Om de middelen snel en daadkrachtig in te kunnen zetten is ervoor gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten op de bestaande inrichting en uitvoeringsstructuren van het ESF-programma 2014-2020.

Op 26 april 2021 is het tijdvak geopend voor projecten voor vso en pro-scholen voor hun projecten over het schooljaar 2020-2021 en voor de gemeentelijke projecten met een looptijd van 1 februari 2020 tot en met 30 juni 2022.

Op 1 mei 2021 is het tijdvak geopend voor projecten voor vso en pro-scholen voor hun projecten over het schooljaar 2021-2022. Door alle 35 AMR's is voor de bovenstaande tijdvakken een aanvraag ingediend en door UVB na beoordeling verleend. In totaal is de volledige € 175,1 miljoen aan REACT-EU subsidie verleend.

Voor de regeling REACT-EU Sectoren is 11 oktober 2021 het tijdvak opengesteld voor een beschikbaar budget van € 28 miljoen. Sectorfondsen en de sociale partners kunnen een beroep doen op het Europese geld, onder andere om kwetsbare werkenden in staat te stellen om de nodige basis- en beroepsvaardigheden te verwerven of versterken en zodoende hun arbeidsmarktpositie te verbeteren. Hiertoe wordt hun scholing, bijscholing en/of omscholing aangeboden.

In het bovenstaande tijdvak REACT-EU Sectoren is € 5,4 miljoen subsidie aangevraagd en na beoordeling verleend.